

ФІНАНСИ ТА ІНВЕСТИЦІЇ

DOI : 10.33274/2079-4819-2022-77-2-126-136

JEL : F17, L86

УДК 338.4:004

Єлісєєва О. К.,

д-р екон. наук,

професор

Перетятко А. І.,

аспірант

Дніпровський національний університет

імені Олеся Гончара м. Дніпро, Україна,

e-mail: yelisyeveva.o@ef.dnu.edu.ua

e-mail: andrey97peretyatko@ef.dnu.edu.ua

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ ТА РОЗВИТОК ФІНТЕХ РИНКУ В УКРАЇНІ

UDC 338.4:004

Yelisieieva O. K.,

Grand PhD in Economic sciences,

Professor

Peretiatko A. I.,

PhD student

Oles Honchar Dnipro National University,

Dnipro, Ukraine,

e-mail: yelisyeveva.o@ef.dnu.edu.ua

e-mail: andrey97peretyatko@ef.dnu.edu.ua

DIGITALIZATION OF BANKING SECTOR AND DEVELOPMENT OF FINTECH MARKET IN UKRAINE

Мета. Метою дослідження є аналіз стану FinTech-індустрії а також тенденції до появи необанків та діджиталізації класичних банків в українському банківському секторі. Визначення впливу FinTech-компаній на інституційну трансформацію фінансових ринків, особливо в частині їх взаємодії з наявними фінансовими установами а також огляд дій НБУ як регулятора ринку.

Методи. Для досягнення визначеної мети та вирішення поставлених завдань буде використано систему загальнонаукових методів дослідження, а саме: методи теоретичного узагальнення індукції, порівняння, графічний і табличний — для з'ясування проблемних аспектів розвитку фінтеху в Україні та ілюстрації аналізу процесів діджиталізації вітчизняного банківського сектору, абстрактно-логічний метод для узагальнення результатів дослідження та визначення пріоритетних напрямів та інструментів подальшого розвитку фінтеху та необанків в Україні.

Результати. Встановлено, що фінтех-бізнес і діджиталізація банківського сектору перебуває на етапі активного розвитку, що проявляється у збільшенні кількості фінтех-компаній та розширенні сфер їх діяльності а також переході банків на онлайн обслуговування та появі необанків. Формуванню фінтех компаній та необанків в Україні сприяли певні передумови: створення належної інфраструктури; формування сприятливого законодавчого та регуляторного середовища; забезпечення доступу до капіталу та інвестицій; наявність достатнього рівня кваліфікації та інноваційного потенціалу працівників.

Ключові слова: фінтех, необанки, діджиталізація, фінансовий ринок, банківська система.

Постановка проблеми. Зростання числа онлайн покупок та транзакцій, а також бажання громадян мати доступ до певних фінансових послуг в режимі онлайн 24/7 сприяло інтенсивному розвитку Fintech ком-

паній в Україні впродовж останніх декількох років. Через пандемію COVID-19 відбулося пришвидшення цифровізації більшості класичних банків або ж запуск ними дочірніх банків з концепцією необанкінгу. Таким

© О. К. Єлісєєва, А. І. Перетятко, 2022

чином, актуалізується проблема пошуку ефективних способів врахування поточних тенденцій розвитку у сфері фінтех для забезпечення конкурентноздатності вітчизняних гравців фінансового ринку. Першим етапом вирішення даної проблеми повинен стати об'єктивний аналіз поточних трендів розвитку інноваційних фінансових технологій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Наукові праці, присвячені дослідженню розвитку необанків в Україні та світі, виконані низкою вітчизняних та зарубіжних вчених. Зокрема, колективом науковців М. Губа, А. Лінник, Д. Колесник досліджено сутність та специфіку діяльності необанків як новітніх фінансових установ сучасного ІТ-покоління, надано характеристику основних світових тенденцій їх розвитку; науковці С. Теслюк, Н. Матвійчук, О. Деркач, Н. Корх розглянули теоретичні підходи до визначення сутності необанків, охарактеризували механізм законодавчого регулювання їх діяльності в Україні, а також узагальнили особливості діяльності та тенденції розвитку найбільших європейських необанків та здійснили аналіз впливу сучасних тенденцій розвитку банківського сектору на скорочення структурних підрозділів традиційних банків і готовність населення до нового виду банківського обслуговування — обслуговування в необанках; вчені О. Іршак, О. Творидло розкрили питання становлення вітчизняних віртуальних банків, як сучасної банківської установи, що функціонує на основі ліцензії, отриманої від материнського банку, яка надає оновлений перелік традиційних банківських послуг у режимі реального часу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Незважаючи на те, що даній тематиці присвячено велику кількість наукових праць, на сьогодні питання особливостей діяльності та перспектив подальшого розвитку необанків в Україні залишаються надзвичайно актуальними, що зумовлює високий рівень актуальності досліджуваної теми.[1]

Вагомий внесок у дослідження особливостей впровадження фінтех-рішень у фінансовій та банківській системах зробили зарубіжні науковці, серед яких: П. Шуф-

фель, Г. Дорфляйтнер, Л. Хорнуф, М. Шмітт та М. Вебер, К. Леонг та А. Санг, Р. Тейгланд, К. Інгрем, К. Каллстранд та Н. Уеслі-Джеймс, Н. Морозко та В. Діденко, С. Чішті та Я. Барберіс. Питання виникнення та функціонування індустрії фінансових технологій знайшли своє відображення у працях таких українських вчених як: А. Мазаракі та С. Волосович, В. Міщенко, М. Тарасюк та О. Кощєєв, Л. Дудинець, М. Діба та Є. Осадчий, Г. Поченчук.

Окремі питання розвитку FinTech висвітлювалися у працях Р. Брауна, М. Долата, А. Мазаракі та С. Волосовича, Л. Дудинця, Г. Куліша, Г. Поченчука та інших. При цьому, як правило, вітчизняні науковці досліджують фінансові технології на окремих сегментах фінансових ринків: страховому, банківському, інвестиційному. Однак, незважаючи на значні напрацювання, існує потреба в подальшому дослідженні цих новітніх тенденцій та процесів, особливо в умовах інституційної трансформації фінансових систем та фінансових ринків зокрема.

Мета статті. Метою дослідження є аналіз стану FinTech-індустрії, визначення впливу FinTech-компаній на інституційну трансформацію фінансових ринків, особливо в частині їх взаємодії з існуючими фінансовими установами та дослідити сучасне місце та окреслити перспективи розвитку фінансових технологій у банківському бізнесі в умовах діджиталізації банківської системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ключовою тенденцією розвитку економіки багатьох країн світу є цифровізація економіки за допомогою сучасних інформаційних технологій. Світовий тренд діджиталізації призвів до стрімкого розвитку діджиталізації фінансових послуг в останні роки. В результаті почали з'являтися нові учасники фінансового ринку, а саме необанки та fintech компанії.

Fintech або фінансові технології — це синтез цифрових технологій та інновацій у фінансовому секторі, що використовуються для надання, розширення та розповсюдження фінансових послуг технологічними компані-

ями. Фінтех охоплює низку технологій взаємного доповнювання, включаючи мобільні мережі, великі дані, хмарні обчислення, технології розподілених реєстрів, штучний інтелект та аналіз даних, які разом формують широкий спектр операцій у фінансовій галузі.

Необанки — це постачальники фінансових послуг, які не мають фізичного відділення, на відміну від цифрового банку. Зазвичай необанки не мають банківської ліцензії через складність та дорожнечу її отримання пострадянському просторі, але вони співпрацюють з іншими банками для надання ліцензованих послуг.

В свою чергу до цифрових банків відносяться, як правило, онлайн підрозділи класичних банків але з розширеним онлайн функціоналом та наявністю відділень та інфраструктури материнського банку, наприклад, O.bank є діджитал проектом «традиційного» IdeaBank.

Початком стрімкого розвитку fintech компаній та небанків в Україні можна вважати 2016–2017 рр. адже у 2016 році було засновано 26 фінтех компаній, що дорівнює показникам за 2014–2015 роки або ж більше ніж за 2008–2013 роки разом узяті. Старт

українського необанкінгу відбувся наприкінці 2017 року, коли було засновано перший і найбільший онлайн банк України — Monobank. Данні процеси відбувалися на тлі скорочення кількості банків на ринку України (рис. 1) через фінансову кризу внаслідок анексії Криму та початку війни на Донбасі. Як видно з графіку в 2016 році в Україні налічувалось 96 діючих банків та 96 Fintech компаній. [2] Але далі показники рухаються у протилежних напрямках, якщо fintech компанії демонструють зростання завдяки загальному інтенсивному розвитку ІТ-галузі а потім через пандемію COVID-19, яка стала катализатором зростання кількості фінансових онлайн сервісів та платежів. В цей же час відбуваються значне скорочення банків через складну фінансову ситуації а також дії НБУ направлені на очищення ринку від слабких та нестабільних гравців. Як наслідок закриття 19 банків впродовж 2016–2017 років і зберігання подальшої тренду до закриття 2–4 банків на рік. [3]

Для більш чіткого визначення тенденції була побудова лінії тренда у програмі Microsoft Office Excel. Програма автоматично генерує майбутні значення на основі

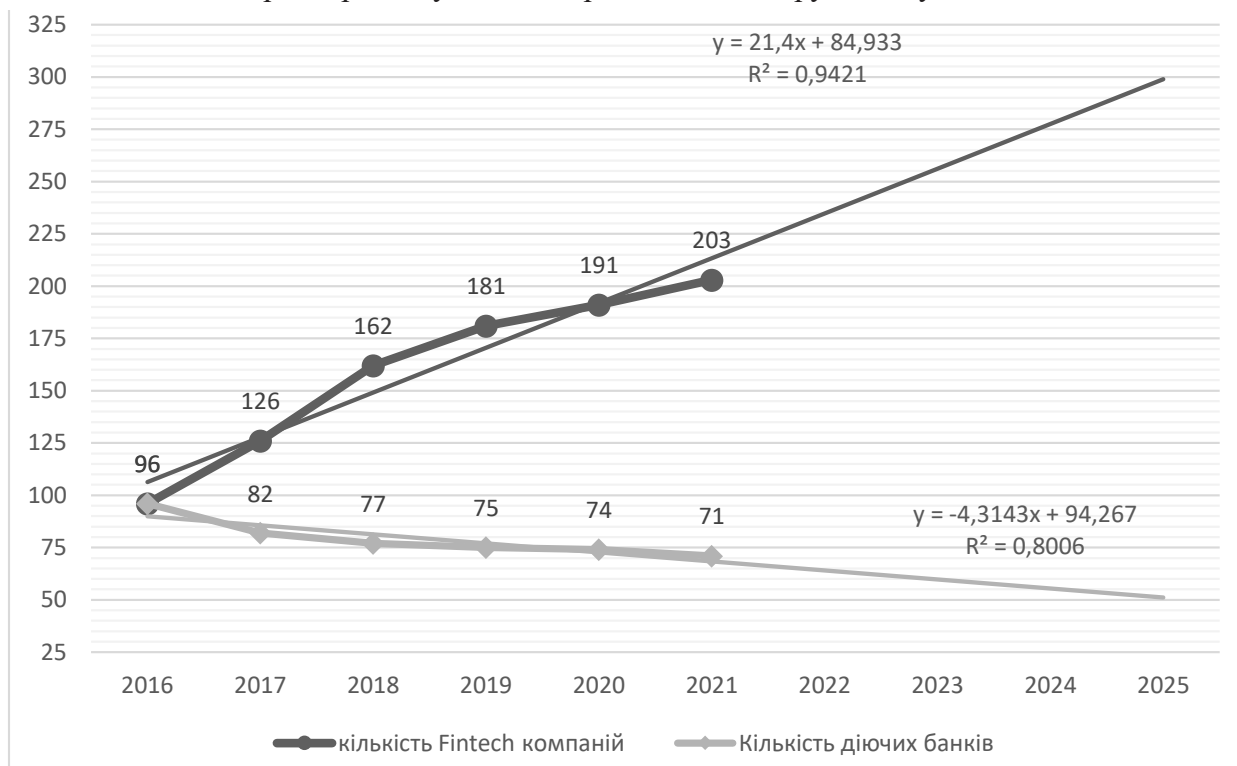

Рис. 1. Кількість фінтех компаній і банків в Україні в 2017–2022 рр., прогноз до 2025 (складено автором на основі [2], [6])

наявних або екстрапольовані значення на основі обчислень лінійного чи експоненціального наближення. Програма згенерувала лінійне рівняння лінії тренда, яким можна скористатися для прогнозування майбутніх значень шляхом підстановки.

Як бачимо з графіку на рис. 1 приблизна кількість фінтех-компаній становитиме близько 300 до кінця 2025 року таким чином приріст буде відповідати приблизно 33,5% за 4 роки. В той же час відбудеться скорочення кількості класичних банків до 50.

Станом на початок 2022 року в Україні діяли наступні фінансові установи які можна віднести до необанків: Monobank, SportBank, Izibank, Neobank, також на ринку діють O.Bank та Банк Власний рахунок але вони є більше цифровими філіалами IdeaBank та Bank Vostok відповідно. Monobank є найбільшим та найуспішнішим проектом серед вищезгаданих за більш ніж 4 роки банк зміг стати другим за кількістю клієнтів після ПриватБанку, залучивши за підсумками 2021 року близько 5 млн. клієнтів.[4]

Другим найуспішнішим необанком є SportBank який було запущено у жовтні 2019 року спільними зусиллями ІТ-компанії Dyvotech та першого профільного фінтех-фонду N1, а його засновниками стали Денис Саприкін та Микита Ізмайлов., вже за підсумками 2020 року мав 150 тис клієнтів а на кінець 2021 року цифра досягла 350 тисяч. [5]

Фінтех-проект izibank проходив бета-тестування з осені 2020 року та повноцінно вийшов на ринок на початку 2021 року. На початок 2022 року клієнтами банку є 240 тисяч осіб, однак до кінця 2022 року izibank планує наростити клієнтську базу до 320 тисяч, запустивши восени повноцінну рекламну кампанію. У проект уже вклали понад 2 мільйона доларів (розробка застосунку, CRM-система, софт для служби підтримки, операційного центру, система прийняття рішень по кредитах, автоматизація). Вихід на беззбитковість планують через два роки. Зараз izibank має більше 200 точок видачі карток в 40 містах України. Neobank був запущений в 2021 році спершу тільки для ФОПів та юридичних осіб, але згодом реєстрацію було дозволено і

фізичним особам, по суті Neobank пропонує відразу два рішення для бізнесу та для приватних осіб, подібну практику використовують європейські необанки такі як Revolut, Wise, Monzo. Neobank входить до складу фінтех-екосистеми Concord Fintech Solutions. Через нещодавній вихід на ринок складно говорити про успішність даного проекту, проте вирішальною особливістю є обслуговування юридичних осіб та ФОПів, що наразі доступно лише в одному цифровому банку-конкуренту — Monobank.[7]

Незважаючи на карантинні обмеження, за 2020 рік платіжна інфраструктура суттєво розширилася. Кількість суб'єктів господарювання, які приймають платіжні картки, за рік зросла більше ніж на третину (на 36,1%) — до 326,9 тисяч. Мережа торговельних pos-терміналів в Україні за рік зросла на понад 12% — до 375 тис. Водночас майже 87% торговельних платіжних терміналів забезпечують можливість здійснення безконтактної оплати. Загалом, за останні п'ять років кількість торговельних платіжних терміналів збільшилася майже вдвічі — зі 199,8 до 375,0 тисяч. Кількість платіжних терміналів (контактних та безконтактних) у розрахунку на 1 млн постійного населення України станом на 01 січня 2021 року становила 9,4 тис. шт. (рік тому — 8,4 тис. шт. на 1 млн населення) (рис. 2).

У 2021 році продовжилася стійка тенденція до розширення платіжної інфраструктури. Так, кількість пунктів продажу/надання послуг, які приймають платіжні картки, з початку 2021 року зросла на 13,7% — до 371,6 тис. Кількість POS-терміналів збільшилася на 13,7% — до 426,5 тис., з яких 92,3% забезпечують можливість безконтактної оплати. Кількість платіжних терміналів (контактних та безконтактних) на 1 млн постійного населення України (за даними Державної служби статистики України) станом на 1 січня 2022 року становила 10,7 тис. (рік тому — 9,4 тис.). [6]

Регіональний розподіл термінальної мережі в Україні залишається досить нерівномірним. Лідерами за цим показником стали Київ (26,3 тис. терміналів на 1 млн. населення), Київська (16,4 тис. терміналів) та Дні-

пропетровська (12,9 тис. терміналів) області. Найменша кількість терміналів на 1 млн населення — у Закарпатській (6,3 тис. терміналів), Донецькій (4,3 тис. терміналів) та Луганській (2,6 тис. терміналів) областях.

Разом з цим банки оптимізують таку статтю витрат як мережа відділень, скорочуючи закриваючи кожного року в середньому 500 відділень. Дане явище пов'язане з тим фактором, що модель залучення нових клієнтів близькістю та доступністю відділення банку для відкриття картки або рахунку та здійснення інших операцій залишилася в минулому. Наразі майже всі банки пропонують відкриття картки та рахунку онлайн а обслуговування клієнтів здійснюється через месенджери та call-центри. А доставка карт здійснюється поштовими або кур'єрськими сервісами. Найбільшу регіональну мережу в Україні мають: Ощадбанк — 1 602 відділення, ПриватБанк — 1 497, «Райффайзен Банк» — 392, УкрСиббанк — 251, Укргазбанк — 268, ПУМБ — 248.

У 2021 році продовжила зростати кількість безконтактних платіжних карток, які використовувалися для здійснення видаткових операцій. Так, у грудні 2021 року по-

рівняно з січнем 2021 року кількість таких платіжних карток збільшилася в півтора раза — до 20,0 млн карток. Це становило майже половину (43,2%) усіх активних платіжних карток. Також упродовж 2021 року суттєво (на 69,7%) зросла кількість токенизованих платіжних карток, які використовувалися для здійснення видаткових операцій, — з 3,9 млн у січні 2021 року до 6,7 млн у грудні. Загалом упродовж 2021 року кількість токенизованих платіжних карток, якими здійснювалися операції, зростала майже на 5% щомісяця. На сьогодні майже кожна сьома активна платіжна картка є токенизованою.

Одним з основних індикаторів діджиталізації банківської системи України є скорочення використання та зняття готівки з карток та рахунків а також збільшення обсягів купівлі у мережі інтернеті. Порівняно з 2017 роком обсяги платежів за товари та послуги в мережі інтернет зросли приблизно 2,6 рази. Сума операцій в мережі Інтернет зростала у 2021 році найбільшими темпами (відбулося зростання на 31% порівняно із 2020 роком). Загалом кожна третя безготівкова операція з платіжною картою у 2020 році здійсню-

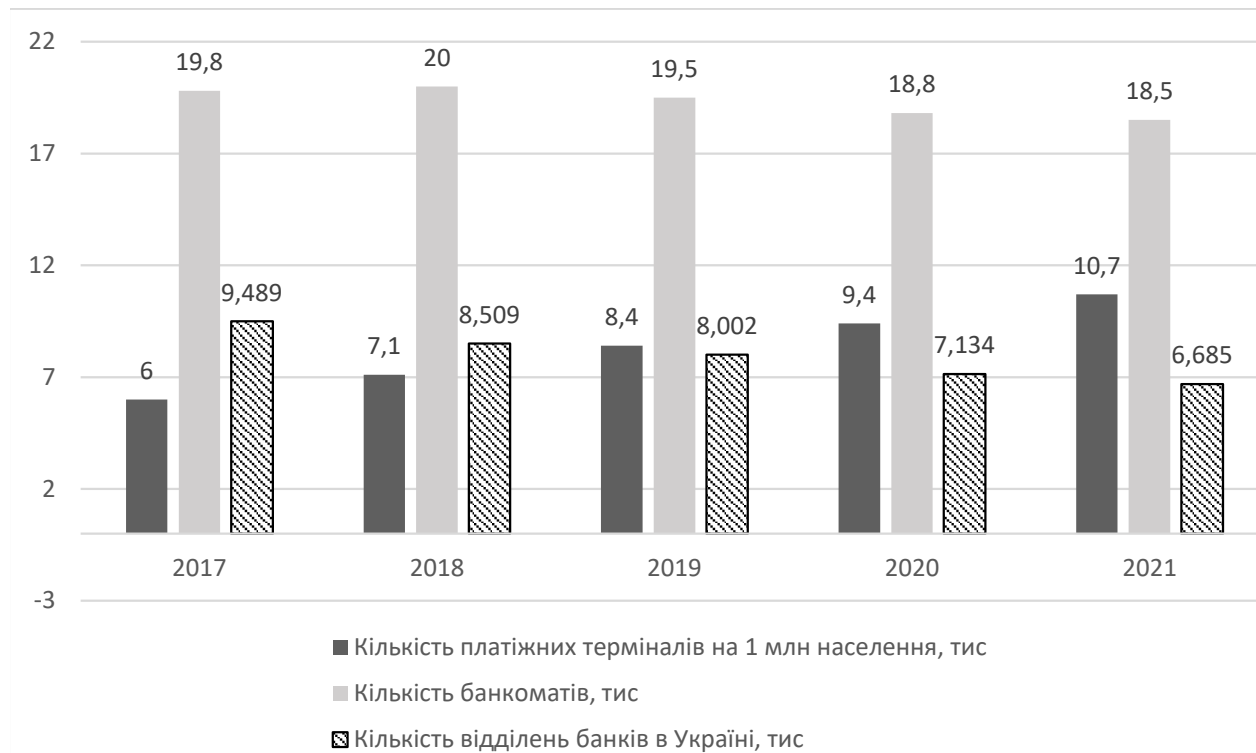

Рис. 2. Кількість платіжних терміналів, банкоматів та банківських відділень 2017–2021 рр, у % (складено автором на основі [6])

валася в мережі Інтернет (36,5%). Це майже 642 млрд гривень за 2020 рік.

Оплати товарів і послуг у мережі Інтернет у 2021 році становили приблизно чверть від кількості та суми всіх безготівкових операцій із платіжними картками (25,9% та 23,3% відповідно). Це майже 840 млрд грн. Середня сума однієї операції в торговельній мережі за підсумками 2021 року становила 238 грн (рік тому — 229 грн), а однієї операції з переказу з картки на картку — 1 512 грн (рік тому — 1 444 грн). Середня сума однієї операції з оплати товарів та послуг у мережі Інтернет становила 395 грн (рік тому — 338 грн). Якщо порівнювати з 2019 роком, коли середня сума однієї операції в торговельній мережі становила 241 грн, а однієї операції з переказу з картки на картку — 1 610 грн, оплати товарів/послуг в мережі інтернет — 462 грн. Це свідчить, що українці все активніше здійснюють онлайн-платежі, проте сума середнього чеку коливаються, що свідчить про відсутність тренду до зростання. Тобто власники карток почали купувати товари та послуги в інтернеті значно частіше проте середні суми цих покупок залишаються приблизно в діапазоні 470–330 грн.[7]

Упродовж 2021 року обсяги операцій (безготівкових та отримання готівки) із вико-

ристанням платіжних карток продовжували зростати. Так, кількість операцій із використанням платіжних карток, емітованих банками України, становила 7 817,1 млн од., а їх сума — 5 091,7 млрд грн. Порівняно з 2020 роком кількість та сума зазначених операцій зросла приблизно на третину (на 30,3% та 28,7% відповідно). Ще швидшими темпами зростали обсяги безготівкових операцій. Зокрема, у 2021 році, порівняно з 2020 роком, кількість безготівкових операцій із використанням платіжних карток зросла на 35,1% — до 7 039,9 млн шт., а їх сума — на 40,3% — до 3 099,1 млрд грн (рис. 3).

У 2021 році 9 із 10 операцій були безготівковими (90,1% від загальної кількості операцій із платіжними картками). Частка безготівкових операцій за сумою становила 60,9% від усіх операцій із платіжними картками. Що свідчить про зріст бажання користувачів залишати гроші на картці ніж знімати готівку. Така тенденція свідчить про зростання довіри до банків та подальше зростання обсягів використання банківських карток порівняно з готівкою. У 2020 році ці показники були нижчими — 87% та 55,8% відповідно. Загалом таке зростання навіть перевершило планові показники НБУ, в яких планувалося досягти до 2025 року позначки в 85% (рис. 4). [6]

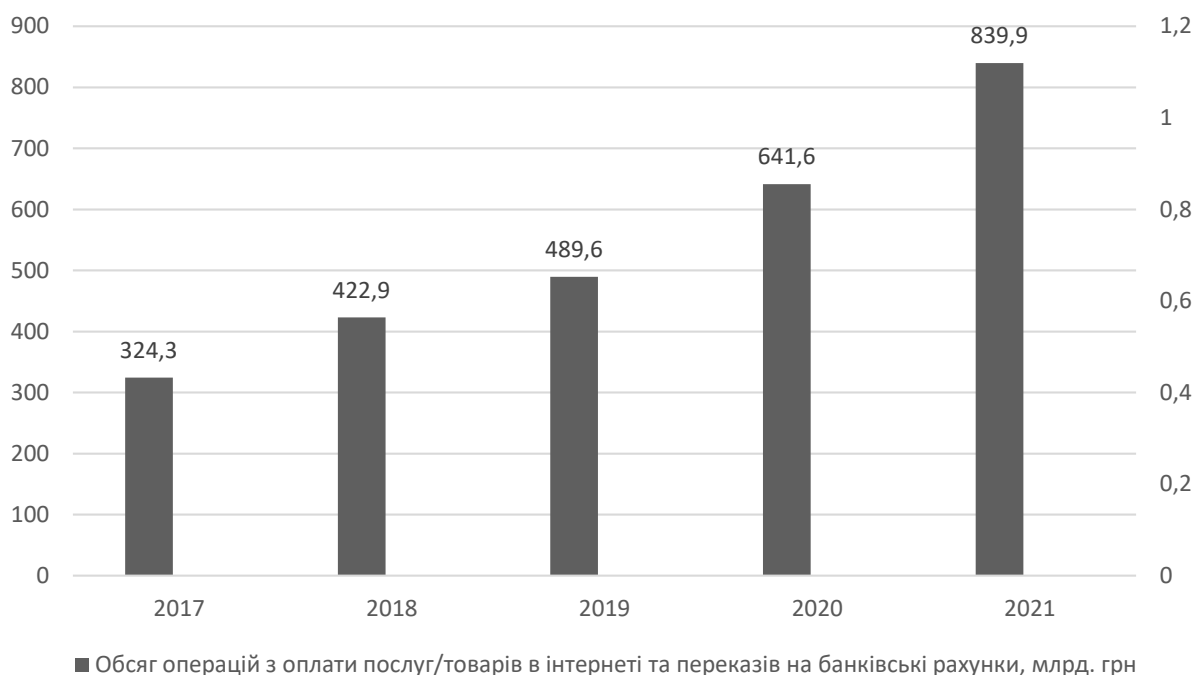

Рис. 3. Обсяги операцій з оплати банківськими картками товарів та послуг в інтернеті 2017–2021 рр, у млрд грн (складено автором на основі [6])

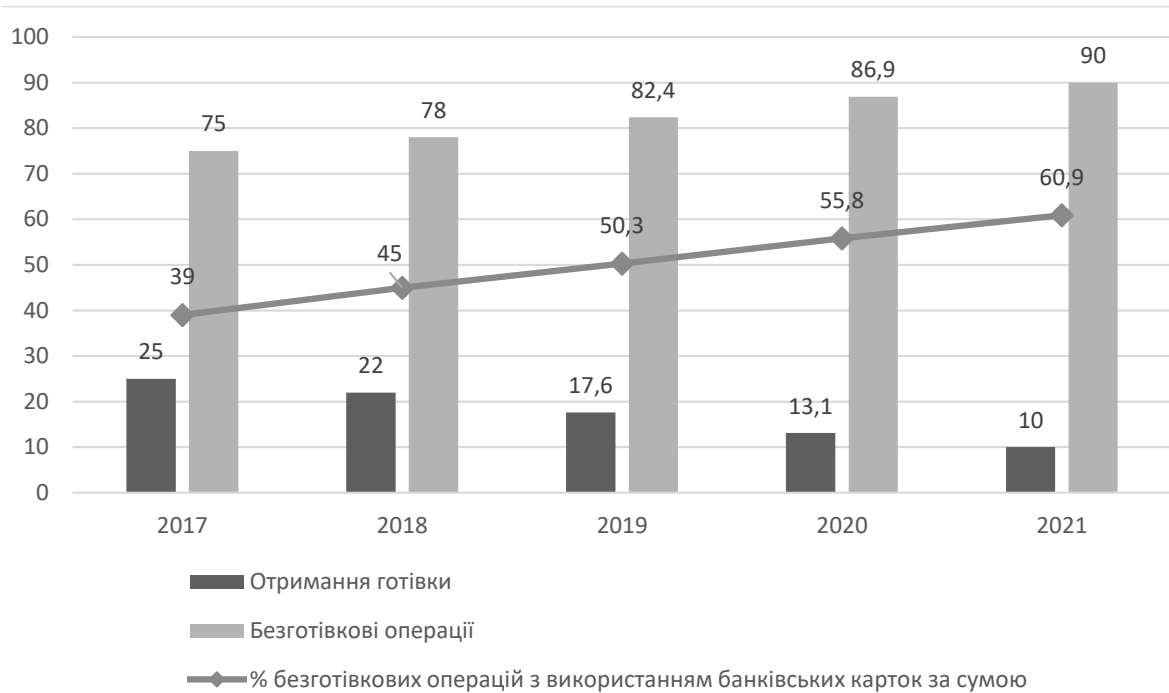

Рис. 4. Співвідношення операцій з використанням банківських карток за кількістю операцій та за сумою 2017–2021 рр., у % (складено автором на основі [6])

У 2021 році на український фінтех-ринк вийшло п'ять компаній. При цьому, як зазначає більшість респондентів, пандемія не мала негативного впливу на бізнес. Загалом на ринку вже працює понад 200 фінтех-компаній із загальною ринковою вартістю близько 1 млрд доларів США.

За рік зросла частка компаній на стадії масштабування. Якщо у 2020 році 43% респондентів відзначили масштабування

бізнесу, то у 2021 році їх частка зросла до 52% (рис. 5). Ця стадія залишається переважаною серед відповідей вже третій рік поспіль. Кількість компаній на стадії зрілості на 3% більша, ніж у попередньому році. 30% у 2021 порівняно з 27% у 2020 але найбільший приріст припав на 2020 рік, коли кількість зрілих компаній зросла з 19% у 2019р. до 27, що становить 65%. Компанії поступово проходять усі стадії

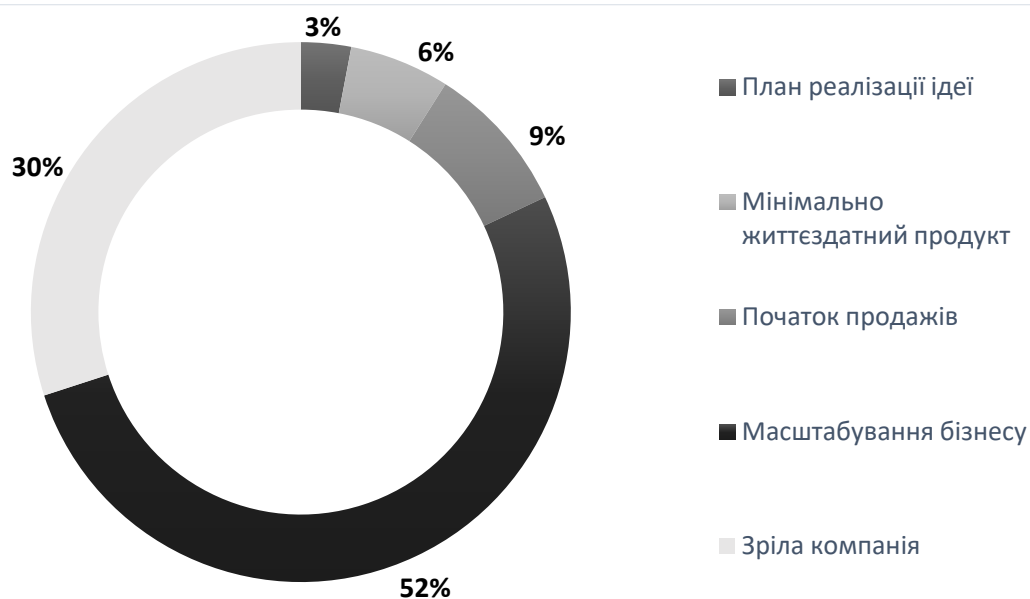

Рис. 5. Етапи розвитку фінтех компаній в Україні в 2022 рр., у % (складено автором на основі [2])

розвитку та виходять на прибутковість і розширення бізнесу, що свідчить про правильно побудовані бізнес-процеси та життєздатність обраних бізнес-моделей. Більше половини компаній змогли завоювати своїх клієнтів та подолати прірву. Лише 18% українських фінтех-компаній за рівнем розвитку можна вважати стартапами. 73% компаній пройшли точку беззбитковості, з них 31% подолали цю позначку в минулому році.[2]

У більшості випадків засновники використовують власні ресурси для фінансування заснування фінтех-компаній. Таку відповідь надали 65% респондентів. 18% респондентів залучили кошти приватних інвесторів, тоді як лише 2% фінтех-компаній вказали ангельські інвестиції як джерело капіталу. Для порівняння, у попередні роки частка ангельських інвестицій коливалася від 6% до 9%. Венчурні фонди також зменшили свою частку з 5% у 2020 році до 3% у 2021 році. Це може бути пов'язано з тим, що за даними The CB Insights, інвестори зосередилися переважно на угодах на пізніх стадіях залучення інвестицій в рамках існуючих портфелів, обираючи середньо- та низькоризикові активи. Відповіді також демонструють дохідність акселераційних програм та донорських грантів. 9% компаній-респондентів були засновані з використанням цих коштів.[7]

32% фінтех-компаній отримують прибуток від комісій за транзакції, тобто вони є постачальниками продуктів або послуг, але не їх розробниками. 24% компаній є продуктовими і заробляють на продажі власних продуктів та послуг. 16% фінтех-компаній розробляють власне програмне забезпечення і заробляють на продажі ліцензій та наданні послуг з підтримки системи. Основними клієнтами фінтех-компаній є великий бізнес — 37% респондентів зазначили, що їхні продукти в першу чергу орієнтовані на вирішення завдань банків, небанківських фінансових установ та електронної комерції. Для 32% фінтех-компаній цільовою аудиторією є масовий ринок. Такі компанії пропонують своїм клієнтам персональні кредити,

грошові перекази, юридичні та страхові послуги. Преміум-сегмент є найменш популярним серед фінтех-компаній. На цьому ринку працює лише 1% компаній, в основному це ті фінтех-компанії, чий продукт призначений для інвесторів.

Другий рік поспіль провідним напрямком діяльності українських стартапів є технологічна інфраструктура, тобто безпосереднім продуктом є створення ІТ-рішень для фінансових компаній та банків. Цей тип провайдерів послуг становить 22% опитаних компаній. У 2020 році ця частка становила 20%. Загалом 23% компаній, заснованих у 2020–2021 роках, відносять себе до галузі «Технології та інфраструктура». Частково популярність цієї галузі серед бізнесу може бути наслідком другого року пандемії, яка змушує бізнес переходити в онлайн та створює попит на продуктивні компанії, що можуть забезпечити легкість ведення бізнесу в цифровому середовищі[2].

Друге місце також залишається незмінним — платіжні сервіси та грошові перекази становлять 19% ринку, а компанії, що займаються споживчим кредитуванням, претендують на частку ринку в 14%, порівняно з 7% у 2020 році та 4,5% у 2019. Оперативність онлайн кредитування, можливість оформити позику 24/7 та нижчі вимоги до позичальника, ніж у банках, роблять швидкі кредити популярними серед населення. Попит штовхає пропозицію до зростання та посилює конкуренцію серед компаній, що представляють сегмент. Найменш розвиненими нішами залишаються краудфандинг та інструменти порівняння фінансових послуг. Ринкові частки бізнес-кредитування та блокчейну скоротилися, натомість LegalTech та InsurTech зросли [3].

Більшість респондентів схильні вважати, що на українському фінтех-ринку набуде популярності блокчейн, а деякі зазначили, що попитом користуватиметься криптовалюта. Нагадаємо, що за даними Triple A, Україна посідає перше місце за обсягом криптовалютних авуарів. 12,7% від загальної кількості населення країни володіють криптовалютою. А за даними

американської аналітичної компанії Chainalysis, Україна посідає 4 місце в рейтингу Global Crypto — currency Adoption Index 2021. Отже, прогноз може справдитися і в блокчейн-індустрії з'явиться ще більше фінтех-проектів [8].

Очікується збільшення кількості продуктів на основі штучного інтелекту (ШІ). Регулятор також заохочує розробку продуктів на основі ШІ. Цього року Кабінет Міністрів затвердив план заходів щодо реалізації концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021–2024 роки. Загалом сприяння регулятора є важливим фактором, адже державні дані є основним джерелом для багатьох програм на основі AI. У рейтингу Government AI Readiness Index 2020 Україна посідає 57 місце зі 172 країн. А за Глобальним індексом відкритих даних (Global Open Data Index) Україна посідає 31 місце. [9]

API також не втратить своєї актуальності та залишатиметься популярним серед фінтех-розробників. Цьому сприяє Закон «Про платіжні послуги», який створює умови для впровадження відкритого банкінгу. Це, в свою чергу, не тільки поширить популярність партнерських інтеграцій фінтех-банків, але й сприятиме появі на ринку нових гравців — API-хабів та діджитал-платформ[10].

Значний вплив на фінтех-ринок мають ініціативи органів державної влади. 2021 рік не став винятком, адже протягом року Національний банк та Міністерство цифрової трансформації були залучені до розробки численних проектів, які мали як прямий, так і опосередкований вплив на фінтех-індустрію. Згідно програми виконання цілей зазначених в «Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року» було прийняте законодавче забезпечення, яке уможливорює майбутні досягнення і подальші реформи: 14 грудня 2021 року Верховною Радою України ухвалено Закон України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» № 1953-IX; 30 червня 2021 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про платіж-

ні послуги» № 1591-IX, який є підґрунтям для процесу оновлення платіжного ландшафту України та сприяє інтеграції українського платіжного ринку з європейським, передбачає імплементацію в Україні концепції PSD2 тобто відкритого банкінгу (Open banking), що стане стимулом для розвитку фінтеху в Україні, фінтех-компанії зможуть налагодити взаємовигідну співпрацю з банками та отримати більше можливостей для бізнесу.; у 2021 році Верховною Радою України також прийнято закон від 30.11.2021 № 1914-IX, який встановлює загальні засади щодо автоматичного обміну фінансовою інформацією з іншими державами (у тому числі Common Reporting Standard / CRS)[11].

Висновки. Вплив нових технологій на сучасний фінансовий ринок сьогодні дуже важко переоцінити. Банківська система в останні 5 років почала швидко адаптуватися до нових умов і відповідати на запити клієнтів надаючи все більший спектр послуг 24/7 в режимі онлайн. А початок діяльності Monobank став відправною точкою діяльності необанків в Україну. Одним з основних каталізаторів переходу до онлайн послуг банками стало запровадження сервісу “Дія” та “BankID”, який дозволив фінансовим установам верифікувати клієнтів онлайн. Вітчизняний фінтех-бізнес перебуває на етапі активного розвитку, що проявляється у збільшенні кількості фінтех-компаній та розширенні сфер їх діяльності. НБУ, як регулятор фінансового ринку, проаналізувавши перспективність та наявні темпи розвитку фінтех-компаній в Україні та їх перспективи взаємодії з традиційними банками розробив стратегію розвитку фінтех сектору до 2025 року. Метою програми є усунення законодавчих перепон для розвитку фінтех-компаній. Та оцифрування банківських послуг. Формуванню фінтех-екосистеми в Україні сприяли певні передумови: створення належної інфраструктури; формування сприятливого законодавчого та регуляторного середовища; забезпечення доступу до капіталу та інвестицій; наявність достатнього рівня

кваліфікації та інноваційного потенціалу працівників.

in.ua /index.php/journal/article/view/252 (дата звернення: 14.12.2022).

Список літератури

1. Владика Ю., Турова Л. Роль сучасних digital-технологій у функціонуванні банківської системи. *Економіка і суспільство*. 2021. № 25. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/252> (дата звернення: 14.12.2022).
2. Ukrainian Fintech Catalog 2021. URL : <https://fintechua.org/en/market-map> (дата звернення 14.12.2022).
3. Ukrainian Fintech Catalog 2020. URL : <https://fintechua.org> (дата звернення 14.12.2022).
4. Офіційний сайт Monobank. URL : <https://www.monobank.ua> (дата звернення 15.12.2022).
5. Офіційний сайт Sportbank. URL : <https://sportbank.com.ua> (дата звернення 15.12.2022).
6. Статистика Національного Банку України. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <https://bank.gov.ua>. (дата звернення: 14.12.2022).
7. FinAwards 2021 року. Офіційний сайт FinAwards. 2021. URL : <https://finawards.com.ua/#rec265853725> (дата звернення: 20.12.2022).
8. Лобозинська С., Скоморович І., Владичин У. Діяльність необанків на ринку фінансових послуг в Україні та світі. *Фінансовий простір*. 2021. № 3(43). С. 7–21.
9. Ukrainian Tech Market Overview 2021: 5,000 IT companies, 200,000 tech specialists, low rates. AIN. URL : <https://ain.capital/2021/04/07/ukrainian-tech-market-overview-2021> (дата звернення: 14.12.2022).
10. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Національний банк України. URL : <https://bank.gov.ua/ua/about/developstrategy/fintech2025> (дата звернення 15.12.2022).
11. Владика Ю., Турова Л. Роль сучасних digital-технологій у функціонуванні банківської системи. *Економіка і суспільство*. 2021. № 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/252>

References

1. Vladyka, Yu. & Turova, L. (2021). *Rol suchasnykh digital-tekhnologii u funktsionuvanni bankivskoi systemy* [The role of modern digital technologies in the functioning of the banking system]. *Ekonomika i suspilstvo* [Economy and society], no. 25. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/252>.
2. Ukrainian Fintech Catalog 2021. Available at: <https://fintechua.org/en/market-map>.
3. Ukrainian Fintech Catalog 2020. Available at: <https://fintechua.org>.
4. Official website of Monobank. Available at: <https://www.monobank.ua>.
5. Official website of Sportbank. Available at: <https://sportbank.com.ua>.
6. Official website of the National Bank of Ukraine. Statistics of the National Bank of Ukraine. Available at: <https://bank.gov.ua>.
7. Official website of FinAwards. FinAwards 2021. Available at: <https://finawards.com.ua/#rec265853725>.
8. Lobozyńska, S., Skomorovych, I. & Vladychyn, U. (2021). *Diialnist neobankiv na rynku finansovykh posluh v Ukraini ta sviti* [Activity of non-banks in the financial services market in Ukraine and the world]. *Finansovyi prostir* [Financial space], no. 3(43), pp. 7–21.
9. Ukrainian Tech Market Overview 2021: 5,000 IT companies, 200,000 tech specialists, low rates. AIN. Available at: <https://ain.capital/2021/04/07/ukrainian-tech-market-overview-2021>.
10. *Stratehiia rozvytku fintekhu v Ukraini do 2025 roku*. *Natsionalnyi bank Ukrainy* [Fintech development strategy in Ukraine until 2025. National Bank of Ukraine]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/about/developstrategy/fintech2025>.
11. Vladyka, Yu. & Turova, L. (2021). *Rol suchasnykh digital-tekhnologii u funktsionuvanni bankivskoi systemy* [The role of modern digital technologies in the functioning of the banking system]. *Ekonomika i suspilstvo* [Economy and society], no. 25. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/252>.

Objective. *The objective of the study is to analyze the state of the FinTech industry as well as the trend towards the emergence of neobanks and digitalization of classical banks in the Ukrainian banking sector; to determine the impact of FinTech companies on the institutional transformation of financial markets, especially in terms of their interaction with existing financial institutions, as well as to review the actions of the NBU as a market regulator.*

Methods. *To achieve the defined goal and solve the set tasks, a system of general scientific research methods is used, namely: methods of theoretical generalization of induction, comparison, graphical and tabular — to clarify the problematic aspects of FinTech development in Ukraine and illustrate the analysis of the digitalization processes of the domestic banking sector; abstract-logical method — to summarize the results of the study and identify priority areas and tools for further development of FinTech and neobanks in Ukraine.*

Results. *It is established that the fintech business and digitalization of the banking sector is at the stage of active development, which is manifested in the increase in the number of fintech companies and the expansion of their activities, as well as the transition of banks to online services. And the beginning of Monobank's activity became the starting point for neobanks in Ukraine. One of the main catalysts for the transition to online services by banks is the introduction of the "Diia" and "BankID" service, which allows financial institutions to verify customers online. In order to control and legally regulate fintech companies, the NBU has developed a "Strategy for the Development of Fintech in Ukraine until 2025". The formation of fintech companies and neobanks in Ukraine is facilitated by certain prerequisites: the creation of adequate infrastructure; the formation of a favorable legislative and regulatory environment; ensuring access to capital and investment; the availability of a sufficient level of qualifications and innovative potential of employees.*

Key words: *Fintech, neobanks, digitalization, financial market, banking system.*

Надійшла до редакції 22.11.2022